

Dato: 29. januar 2009
Kontor: Indfødsretskontoret
J.nr.: 2008/307-186
Sagsbeh.: LEN

Endelig besvarelse af spørgsmål nr. 6 stillet af Folketingets Indfødsretsudvalg efter ønske fra Anne-Marie Meldgaard (S) til ministeren for flygtninge, indvandrere og integration den 16. december 2008 (IFU alm. del).

Spørgsmål:

”Ministeren bedes redegøre for, i hvilket omfang indførelse af ret til dobbelt statsborgerskab vil betyde øgede statslige udgifter til velfærdsydelser, herunder sociale, uddannelse og sundhedsudgifter”.

Svar:

Integrationsministeriet anmodede ved brev af 17. december 2008 henholdsvis Velfærdsministeriet, Undervisningsministeriet, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse samt Beskæftigelsesministeriet om bidrag til brug for besvarelse af spørgsmålet.

For så vidt angår statens udbetaling af velfærdsydelser på det sociale område kan Integrationsministeriet på baggrund af besvarelsen fra Velfærdsministeriet oplyse, at tilkendelse af velfærdsydelser på det sociale område som udgangspunkt ikke er betinget af dansk statsborgerskab, og dobbelt statsborgerskab har derfor ikke betydning for retten til at modtage velfærdsydelser efter den danske lovgivning. Det må derfor antages, at dobbelt statsborgerskab ikke vil medføre væsentlige statslige merudgifter på velfærdsområdet.

Der tages udgangspunkt i, at velfærdsydelser omfatter lov om social service (serviceloven), lov om lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsloven), lov om social pension (pensionsloven), lov om individuel boligstøtte (boligstøtteloven) og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (børnetilskudsloven).

Nedenfor redegøres for reglerne i den sociale lovgivning, som beskriver sammenhængen mellem retten til at modtage velfærdsydelser og dansk statsborgerskab:

Velfærdsydelser på det sociale område generelt

Grundbetingelserne for at modtage velfærdsydelser efter den sociale lovgivning knytter sig som udgangspunkt ikke til et krav om dansk statsborgerskab, men derimod som overvejende hovedregel til et krav om lovligt ophold eller fast bopæl i Danmark. Der er enkelte steder i lovgivningen stillet betingelse om dansk statsborgerskab, men kravet er fraveget i en række tilfælde, fx for borgere fra EU/EØS-lande, udlændinge med flygtningestatus efter udlændingelovens §§ 7 og 8 og i henhold til en række internationale aftaler, Danmark har indgået med enkelte lande, for så vidt angår sociale sikringsydelser.

Serviceloven og dagtilbudsloven

Der stilles ikke krav om statsborgerskab som betingelse for at kunne modtage ydelser efter serviceloven og dagtilbudsloven, idet enhver, der opholder sig lovligt i landet, har ret til at søge om ydelser efter disse love.

Boligstøtteleven

Retten til boligstøtte er betinget af, at ansøgeren har fast bopæl her i landet og benytter en bolig her i landet til helårsbeboelse. Der stilles ikke krav om statsborgerskab.

Pensionsloven

Retten til dansk førtidspension og folkepension er som udgangspunkt betinget af dansk statsborgerskab. Herudover er det en betingelse, at personen har fast bopæl i Danmark, og at personen har haft fast bopæl i Danmark i mindst tre år mellem det fyldte 15. år og det fyldte 65. år.

Kravet om dansk statsborgerskab er fraveget, hvis en person har haft fast bopæl her i riget i mindst 10 år mellem det fyldte 15. og 65. år, heraf mindst 5 år umiddelbart inden det tidspunkt hvorfra pensionen ydes.

Kravet om dansk statsborgerskab er desuden fraveget for udlændinge, som har fået opholdstilladelse i Danmark efter udlændingelovens §§ 7 og 8, det vil sige konventions- og kvoteflygtninge samt flygtninge med beskyttelsesstatus.

Kravet om fast bopæl i Danmark er fraveget for personer, der har dansk statsborgerskab og tager en pension med til udlandet, hvis de har haft fast bopæl her i riget i mindst 10 år fra det fyldte 15. år, til pensionen ydes, eller i mindst 1/4 af tiden fra det fyldte 15. år til det tidspunkt, fra hvilket pensionen ydes. Bopælskravene skal i begge disse situationer være opfyldt umiddelbart inden det tidspunkt, hvorfra pensionen ydes.

Personer med dansk statsborgerskab kan få tilkendt dansk folkepension, mens de opholder sig i udlandet, hvis de har haft mindst 30 års bopæl i Danmark mellem det fyldte 15. og 65. år.

Pension optjenes på baggrund af antallet af år, som en person har haft fast bopæl i Danmark mellem det fyldte 15. år og det fyldte 65. år. Ret til fuld folkepension er betinget af 40 års fast bopæl i Danmark i denne periode.

Personer, der ikke har 40 års fast bopæl i Danmark imellem det fyldte 15. år og det fyldte 65. år, har ret til en brøkpension, der er fastsat efter forholdet imellem den faktiske bopælstid imellem det fyldte 15. år og det fyldte 65. år og 40 års fast bopæl. Disse optjeningsregler gælder for alle, og uanset om pågældende har dansk statsborgerskab. Der er ingen undtagelser fra optjeningsreglerne.

Børnetilskud

Udbetaling af børnetilskud er betinget af dansk statsborgerskab og bopæl i Danmark. Kravet om statsborgerskab er fraveget for udbetaling af ordinært og ekstra børnetilskud, hvis indehaveren af forældremyndigheden har haft fast bopæl i landet det seneste år og med hensyn til særligt børnetilskud de seneste 4 år. Kravet om statsborgerskab er desuden fraveget for udlændinge, som har fået opholdstilladelse i Danmark efter udlændingelovens §§ 7 og 8.

Fravigelse af kravet om statsborgerskab i EU-retten og i internationale konventioner i pensionsloven og børnetilskudsloven

Reglerne om statsborgerskab og bopæl er fraveget for borgere i EU/EØS-lande, der er omfattet af EF forordning nr. 1408/71 om koordination af sociale sikringsordninger for vandrende arbejdstagere. Endelig er reglerne om statsborgerskab fraveget i en række overenskomster om social sikring, som Danmark har indgået med en række lande.

For så vidt angår statens udbetaling af velfærdsydelse inden for det danske uddannelsessystem kan Integrationsministeriet på baggrund af besvarelsen fra Undervisningsministeriet oplyse, at der som udgangspunkt ikke stilles krav om dansk statsborgerskab for at få adgang til det danske uddannelsessystem.

I reglerne om statstilskud til frie grundskoler stilles imidlertid krav om, at en elevs forældre skal bo i Danmark, være danske statsborgere eller have haft opholdstilladelse i Danmark i mere end fem år for, at eleven kan udløse statstilskud til skolen.

Endvidere stilles der i reglerne om frie kostskoler krav om, at elever på efterskoler eller disses forældre, hvis den pågældende elev er under 19 år ved kursets begyndelse, skal være danske statsborgere eller være meddelt tidsbegrænset opholdstilladelse for at kunne opnå statslig elevstøtte.

For videregående uddannelser inden for Undervisningsministeriets område gælder en ordning, hvorefter udenlandske studerende fra tredjelande kun udløser statstilskud til uddannelsesinstitutionen – og dermed er fritaget for betalingskrav – bl.a. hvis de er meddelt tidsbegrænset opholdstilladelse. Studerende, der er danske statsborgere, udløser automatisk taxametertilskud til uddannelsesinstitutionen.

I det omfang indførelsen af dobbelt statsborgerskab medfører, at flere personer opnår eller bevarer dansk statsborgerskab end i dag, vil det betyde, at flere personer vil kunne deltage i videregående uddannelser uden betalingskrav, ligesom det vil kunne få betydning for udmålingen af statstilskud og statslig elevstøtte til elever på frie grundskoler og efterskoler.

For udenlandske statsborgere, der opnår dansk statsborgerskab, vurderes indførelsen af dobbelt statsborgerskab, hvorved de pågældende kan bevare deres oprindelige statsborgerskab ved

siden af det danske, ikke at medføre øgede økonomiske udgifter for staten, henset til at statstilskud også udløses for udenlandske statsborgere ud fra nærmere definerede opholdskrav, som vil være opfyldt ved meddelelsen af dansk statsborgerskab.

For danske statsborgere, der opnår udenlandsk statsborgerskab, vurderes indførelsen af dobbelt statsborgerskab, hvorved de pågældende bevarer deres danske statsborgerskab, at kunne medføre øgede økonomiske udgifter for staten af yderst beskedent omfang. Det lægges herved til grund, at sådanne danske statsborgere vurderes ofte at ville være personer, der er erhvervsaktive i udlandet og dermed ikke kan forventes at ville søge optagelse på danske uddannelser. Hertil kommer denne gruppes børn, som i tilfælde af dobbelt statsborgerskab kunne tænkes at søge optagelse i danske uddannelser. Denne gruppes antal kan dog vanskeligt bestemmes.

Statens uddannelsesstøtte

For udenlandske statsborgere, der opnår dansk statsborgerskab, vurderes indførelsen af dobbelt statsborgerskab, hvorved de pågældende bevarer deres oprindelige statsborgerskab ved siden af det danske, ikke at medføre øgede økonomiske udgifter, henset til at uddannelsesstøttens udbetaling til udenlandske statsborgere afhænger af nærmere definerede opholdskrav, som vil være opfyldt ved meddelelsen af dansk statsborgerskab.

For danske statsborgere, der opnår udenlandsk statsborgerskab, vurderes indførelsen af dobbelt statsborgerskab, hvorved de pågældende bevarer deres danske statsborgerskab, at kunne medføre øgede økonomiske udgifter for staten til økonomisk støtte til uddannelse i udlandet, idet danske statsborgere, der har haft sammenhængende ophold i Danmark i to af de sidste ti år, har ret til uddannelsesstøtte til uddannelse i udlandet. Danske statsborgere, der er udvandret inden for de sidste otte år forud for ansøgningstidspunktet og har erhvervet udenlandsk statsborgerskab, vil ved indførelse af ret til dobbelt statsborgerskab således opnå ret til dansk uddannelsesstøtte til uddannelse i udlandet. Omfanget af de øgede økonomiske udgifter hertil vurderes dog at være yderst begrænset, idet sådanne danske statsborgere vurderes ofte at ville være personer, der er erhvervsaktive i udlandet.

For så vidt angår statens udbetaling af ydelser i medfør af lov om aktiv socialpolitik kan Integrationsministeriet på baggrund af besvarelsen fra Beskæftigelsesministeriet oplyse, at enhver, der opholder sig lovligt her i landet, som udgangspunkt har ret til hjælp efter aktivloven. Der er således ingen krav om statsborgerskab.

Integrationsministeriet kan på baggrund af ovenstående fastslå, at eftersom reglerne om udbetaling af ydelser efter lov om aktiv socialpolitik alene afhænger af ens lovlige opholdsgrundlag, så vil retten til dobbelt statsborgerskab ikke betyde øgede statslige udgifter til ydelser efter aktivloven.

For så vidt angår statens udbetaling af velfærdsydelse på sundhedsområdet kan Integrationsministeriet på baggrund af besvarelsen fra Sundhedsministeriet oplyse, at retten til ydelser efter dansk sundhedslovgivning afhænger af bopæl i Danmark. Ved bopæl forstås registrering i Folkeregistret. Der er således ingen krav om statsborgerskab.

Reglerne i Rådets Forordning (EF) nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for

Fællesskabet, gælder imidlertid i forhold til Danmark som hovedregel kun for personer, der er statsborgere i et EU-/EØS land, herunder i Danmark.

Integrationsministeriet kan på baggrund af ovenstående fastslå, at hvis indførelse af ret til dobbelt statsborgerskab medfører, at flere personer, der er statsborgere i et ikke-EU-/EØS land, erhverver dansk statsborgerskab, kan det medføre en stigning af statens udgifter til deres eventuelle sygehjælp i et andet EU-/EØS land end Danmark efter reglerne i EF-forordning 1408/71.

Stigningen i statens udgifter som følge heraf vurderes dog som særdeles begrænset.